

Zdeněk Wajgl

Acta
ologica
pragensia

9 (48) **1** 1966

ACADEMIA SCIENTIARUM BOHEMOSLOVENICA

ČESKOSLOVENSKÁ AKADEMIE VĚD

budou hovorový jazyk z hlediska fonetického, lexikálního a morfosyntaktického zkoumat tři kolektivy, vedené osvědčenými lingvisty (např. M. Alvarem). – O některých fonetických, morfologických, syntaktických a lexikálních jevech, které jsou podobné nebo dokonce shodné v rumunštině a ve španělštině, pojednal akad. I. Iordan (Bukurešť). Některé jsou pokračováním jevů, které existovaly již v latině a mají tedy společný původ. Jiné se však objevily v obou jazycích nezávisle, v důsledku jejich vlastního vývoje a nemají tedy žádný historický vztah. Třetí skupinu tvoří ty jevy, které jsou produktem obecných jazykových tendencí. Z historického hlediska mají důležitost jevy první a druhé skupiny; teoreticky, tj. pro obecnou jazykovědu, jsou důležitější jevy skupiny třetí. – Dva referáty byly věnovány židovské španělštině. Zatímco H. V. Besso (U. S. Information Agency, USA) promluvil o příčinách jejího úpadku, zabýval se M. Sala (Jazykovědný ústav v Bukurešti) novou španělskou normou v židovské španělštině. Rozdíly mezi španělskou spisovnou normou a novou normou v židovské španělštině se projevují jednak v inovacích, jednak v archaismech. K inovacím náleží četná zjednodušení fonologického systému, projevující se také v americké španělštině a v nářečích na Pyrenejském poloostrově (v andaluštině). Příčina těchto zjednodušení tkví ve smíšení obyvatelstva pocházejícího ze všech krajín Španělska a v oslabení spisovné normy. Neexistence pevné spisovné normy v židovské španělštině způsobila, že do nové normy židovské španělštiny pronikají nářeční prvky, které literární tradice ve Španělsku nepřipouští. Na rozdíl od normy americké španělštiny, která si uchovala vztah k spisovné španělštině, již je podřízena, není norma židovské španělštiny podřízena španělské spisovné normě, což vysvětluje výskyt archaismů. Vzhledem k tomu, že to není norma, za níž by stála silná hispánská kultura, postrádá odolnosti, a proto připouští současně v jedné a téže oblasti dvě nebo tři varianty. Pokud jde o vliv katalánštiny a portugalštiny na tuto normu, projevoval se jen nepatrně, a to v lexiku.

Z historických témat přednesených na kongresu zaslouží zmínky přednáška známého severoamerického historika L. Hanka (Columbia University, USA) „Španělská historická díla o Novém světě“. Po Kolumbově příchodu do Ameriky mnoho Evropanů s údivem hledělo na Nový svět. Ihned začali studovat domorodou kulturu a jazyky, zkoumat květenu a zvířena a zaznamenávat hospodářské i zeměpisné údaje. Během času vypsali Španělé historii skoro všech aspektů své činnosti v Americe. Tato díla jsou bohatým a cenným zdrojem pro studující jak dějin tak i literatury. Některá jsou dosud v rukopise a z těch, která byla uveřejněna, jen některá se dočkala přijatelných vydání. Ukázkou významu španělských historických děl pojednávajících o Novém světě je přednášejícím vydávaná *Historia de la Villa Imperial de Potosí*, kterou v 18. stol. napsal Bartolomé Arzáns de Orsúa y Vela.

Na kongresu bylo zvoleno nové předsednictvo Mezinárodního sdružení hispanistů, v jehož čele stanul M. Bataillon (Sorbonne). Příští sjezd se má konat r. 1968 v Mexiku nebo v USA.

ISMAEL DE LIMA COUTINHO (1900–1965)

Zdeněk Hampl (Praga)

Após um rude golpe que sofreu a filologia brasileira com a morte prematura de Serafim da Silva Neto (1917–1960) e com o falecimento de Clóvis Monteiro (1898–1961), outro trágico acontecimento entristeceu os filólogos do Brasil e do estrangeiro: o desaparecimento do Prof. Ismael de Lima Coutinho.

Pessoa extremamente afável, honrada, simpática e modesta, era ele, também, erudito de profundo saber, acumulado no decorrer de dezenas de anos de paciente estudo e sistemáticas pesquisas.

Ismael de Lima Coutinho nasceu no município de Santo Antônio de Pádua, a 12 de maio de 1900. Quase toda a sua vida passou ele em Niterói, para onde se tinha transferido ainda jovem. Na

budou hovorový jazyk z hlediska fonetického, lexikálního a morfosyntaktického zkoumat tři kolektivy, vedené osvědčenými lingvisty (např. M. Alvarem). – O některých fonetických, morfologických, syntaktických a lexikálních jevech, které jsou podobné nebo dokonce shodné v rumunštině a ve španělštině, pojednal akad. I. Iordan (Bukurešť). Některé jsou pokračováním jevů, které existovaly již v latině a mají tedy společný původ. Jiné se však objevily v obou jazycích nezávisle, v důsledku jejich vlastního vývoje a nemají tedy žádný historický vztah. Třetí skupinu tvoří ty jevy, které jsou produktem obecných jazykových tendencí. Z historického hlediska mají důležitost jevy první a druhé skupiny; teoreticky, tj. pro obecnou jazykovědu, jsou důležitější jevy skupiny třetí. – Dva referáty byly věnovány židovské španělštině. Zatímco H. V. Besso (U. S. Information Agency, USA) promluvil o příčinách jejího úpadku, zabýval se M. Sala (Jazykovědný ústav v Bukurešti) novou španělskou normou v židovské španělštině. Rozdíly mezi španělskou spisovnou normou a novou normou v židovské španělštině se projevují jednak v inovacích, jednak v archaismech. K inovacím náleží četná zjednodušení fonologického systému, projevující se také v americké španělštině a v nářečích na Pyrenejském poloostrově (v andaluštině). Příčina těchto zjednodušení tkví ve smíšení obyvatelstva pocházejícího ze všech krajín Španělska a v oslabení spisovné normy. Neexistence pevné spisovné normy v židovské španělštině způsobila, že do nové normy židovské španělštiny pronikají nářeční prvky, které literární tradice ve Španělsku nepřipouští. Na rozdíl od normy americké španělštiny, která si uchovala vztah k spisovné španělštině, již je podřízena, není norma židovské španělštiny podřízena španělské spisovné normě, což vysvětluje výskyt archaismů. Vzhledem k tomu, že to není norma, za níž by stála silná hispánská kultura, postrádá odolnosti, a proto připouští současně v jedné a téže oblasti dvě nebo tři varianty. Pokud jde o vliv katalánštiny a portugalštiny na tuto normu, projevoval se jen nepatrně, a to v lexiku.

Z historických témat přednesených na kongresu zaslouží zmínky přednáška známého severoamerického historika L. Hanka (Columbia University, USA) „Španělská historická díla o Novém světě“. Po Kolumbově příchodu do Ameriky mnoho Evropanů s údivem hledělo na Nový svět. Ihned začali studovat domorodou kulturu a jazyky, zkoumat květenu a zvířena a zaznamenávat hospodářské i zeměpisné údaje. Během času vypsali Španělé historii skoro všech aspektů své činnosti v Americe. Tato díla jsou bohatým a cenným zdrojem pro studující jak dějin tak i literatury. Některá jsou dosud v rukopise a z těch, která byla uveřejněna, jen některá se dočkala přijatelných vydání. Ukázkou významu španělských historických děl pojednávajících o Novém světě je přednášejícím vydávaná *Historia de la Villa Imperial de Potosí*, kterou v 18. stol. napsal Bartolomé Arzáns de Orsúa y Vela.

Na kongresu bylo zvoleno nové předsednictvo Mezinárodního sdružení hispanistů, v jehož čele stanul M. Bataillon (Sorbonne). Příští sjezd se má konat r. 1968 v Mexiku nebo v USA.

ISMAEL DE LIMA COUTINHO (1900–1965)

Zdeněk Hampl (Praga)

Após um rude golpe que sofreu a filologia brasileira com a morte prematura de Serafim da Silva Neto (1917–1960) e com o falecimento de Clóvis Monteiro (1898–1961), outro trágico acontecimento entristeceu os filólogos do Brasil e do estrangeiro: o desaparecimento do Prof. Ismael de Lima Coutinho.

Pessoa extremamente afável, honrada, simpática e modesta, era ele, também, erudito de profundo saber, acumulado no decorrer de dezenas de anos de paciente estudo e sistemáticas pesquisas.

Ismael de Lima Coutinho nasceu no município de Santo Antônio de Pádua, a 12 de maio de 1900. Quase toda a sua vida passou ele em Niterói, para onde se tinha transferido ainda jovem. Na

capital fluminense dedicou-se, durante quarenta anos, ao magistério, lecionando em vários estabelecimentos de ensino, oficiais e particulares, de grau superior e secundário. Um deles era o Instituto de Educação, que agora, por decisão do Governo do Estado do Rio de Janeiro, leva o nome do filólogo.

Até o nefasto dia de junho de 1965, em que perdeu a sua vida num acidente automobilístico, na cidade de Poços de Caldas (Minas Gerais), consagrou todos os seus momentos livres ao estudo das línguas clássicas e modernas, especialmente do português. Deixou numerosos artigos e estudos¹, dos quais vários ainda não publicados até o dia de hoje. É de lamentar que não tenha tido oportunidade para concluir a sintaxe histórica do português, como complemento do seu magnífico livro, na realidade sua obra-prima: Gramática Histórica (Pontos de Gramática Histórica). Esta obra, cujo lançamento data do ano de 1938, foi publicada pela quinta vez em 1962 (pela Livraria Acadêmica, do Rio de Janeiro), tendo sido melhorada, aumentada e revista em cada edição.

Ismael de Lima Coutinho era Presidente da Academia Fluminense de Letras, pertencendo, também, à Academia Brasileira de Filologia e à Sociedade Brasileira de Romanistas.

¹ P. ex. « A desinência do acusativo do singular no Indo-Europeu », *Romanitas* II, vol. 2.

budou hovorový jazyk z hlediska fonetického, lexikálního a morfosyntaktického zkoumat tři kolektivy, vedené osvědčenými lingvisty (např. M. Alvarem). – O některých fonetických, morfologických, syntaktických a lexikálních jevech, které jsou podobné nebo dokonce shodné v rumunštině a ve španělštině, pojednal akad. I. Iordan (Bukurešť). Některé jsou pokračováním jevů, které existovaly již v latině a mají tedy společný původ. Jiné se však objevily v obou jazycích nezávisle, v důsledku jejich vlastního vývoje a nemají tedy žádný historický vztah. Třetí skupinu tvoří ty jevy, které jsou produktem obecných jazykových tendencí. Z historického hlediska mají důležitost jevy první a druhé skupiny; teoreticky, tj. pro obecnou jazykovědu, jsou důležitější jevy skupiny třetí. – Dva referáty byly věnovány židovské španělštině. Zatímco H. V. Besso (U. S. Information Agency, USA) promluvil o příčinách jejího úpadku, zabýval se M. Sala (Jazykovědný ústav v Bukurešti) novou španělskou normou v židovské španělštině. Rozdíl mezi španělskou spisovnou normou a novou normou v židovské španělštině se projevují jednak v inovacích, jednak v archaismech. K inovacím náleží četná zjednodušení fonologického systému, projevující se také v americké španělštině a v nářečích na Pyrenejském poloostrově (v andaluštině). Příčina těchto zjednodušení tkví ve smíšení obyvatelstva pocházejícího ze všech krajín Španělska a v oslabení spisovné normy. Neexistence pevné spisovné normy v židovské španělštině způsobila, že do nové normy židovské španělštiny pronikají nářeční prvky, které literární tradice ve Španělsku nepřipouští. Na rozdíl od normy americké španělštiny, která si uchovala vztah k spisovné španělštině, již je podřízena, není norma židovské španělštiny podřízena španělské spisovné normě, což vysvětluje výskyt archaismů. Vzhledem k tomu, že to není norma, za níž by stála silná hispánská kultura, postrádá odolnosti, a proto připouští současně v jedné a téže oblasti dvě nebo tři varianty. Pokud jde o vliv katalánštiny a portugalštiny na tuto normu, projevoval se jen nepatrně, a to v lexiku.

Z historických témat přednesených na kongresu zaslouží zmínky přednáška známého severoamerického historika L. Hanka (Columbia University, USA) „Španělská historická díla o Novém světě“. Po Kolumbově příchodu do Ameriky mnoho Evropanů s údivem hledělo na Nový svět. Ihned začali studovat domorodou kulturu a jazyky, zkoumat květenu a zvířenu a zaznamenávat hospodářské i zeměpisné údaje. Během času vypsali Španělé historii skoro všech aspektů své činnosti v Americe. Tato díla jsou bohatým a cenným zdrojem pro studující jak dějin tak i literatury. Některá jsou dosud v rukopise a z těch, která byla uveřejněna, jen některá se dočkala přijatelných vydání. Ukázkou významu španělských historických děl pojednávajících o Novém světě je přednášejícím vydávaná *Historia de la Villa Imperial de Potosí*, kterou v 18. stol. napsal Bartolomé Arzáns de Orsúa y Vela.

Na kongresu bylo zvoleno nové předsednictvo Mezinárodního sdružení hispanistů, v jehož čele stanul M. Bataillon (Sorbonne). Příští sjezd se má konat r. 1968 v Mexiku nebo v USA.

ISMAEL DE LIMA COUTINHO (1900–1965)

Zdeněk Hampl (Praga)

Após um rude golpe que sofreu a filologia brasileira com a morte prematura de Serafim da Silva Neto (1917–1960) e com o falecimento de Clóvis Monteiro (1898–1961), outro trágico acontecimento entristeceu os filólogos do Brasil e do estrangeiro: o desaparecimento do Prof. Ismael de Lima Coutinho.

Pessoa extremamente afável, honrada, simpática e modesta, era ele, também, erudito de profundo saber, acumulado no decorrer de dezenas de anos de paciente estudo e sistemáticas pesquisas.

Ismael de Lima Coutinho nasceu no município de Santo Antônio de Pádua, a 12 de maio de 1900. Quase toda a sua vida passou ele em Niterói, para onde se tinha transferido ainda jovem. Na

capital fluminense dedicou-se, durante quarenta anos, ao magistério, lecionando em vários estabelecimentos de ensino, oficiais e particulares, de grau superior e secundário. Um deles era o Instituto de Educação, que agora, por decisão do Governo do Estado do Rio de Janeiro, leva o nome do filólogo.

Até o nefasto dia de junho de 1965, em que perdeu a sua vida num acidente automobilístico, na cidade de Poços de Caldas (Minas Gerais), consagrou todos os seus momentos livres ao estudo das línguas clássicas e modernas, especialmente do português. Deixou numerosos artigos e estudos¹, dos quais vários ainda não publicados até o dia de hoje. É de lamentar que não tenha tido oportunidade para concluir a sintaxe histórica do português, como complemento do seu magnífico livro, na realidade sua obra-prima: *Gramática Histórica (Pontos de Gramática Histórica)*. Esta obra, cujo lançamento data do ano de 1938, foi publicada pela quinta vez em 1962 (pela Livraria Acadêmica, do Rio de Janeiro), tendo sido melhorada, aumentada e revista em cada edição.

Ismael de Lima Coutinho era Presidente da Academia Fluminense de Letras, pertencendo, também, à Academia Brasileira de Filologia e à Sociedade Brasileira de Romanistas.

¹ P. ex. « A desinência do acusativo do singular no Indo-Europeu », *Romanitas* II, vol. 2.